

Brüssel, 2. oktoober 2017
(OR. en)

12596/17

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0002 (COD)

COPEN 284
EJUSTICE 109
JURINFO 49
DAPIX 306
CODEC 1464

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	12187/17
Komisjoni dok nr:	10940/17 + ADD 1
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse kesksüsteem nende liikmesriikide väljaselgitamiseks, kellel on teavet kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes tehtud süüdimõistvate kohtuotsuste kohta, et täiendada ja toetada Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS-TCN-süsteem), ning muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011 [esimene lugemine] – Poliitiline mõttevahetus

I. SISSEJUHATUS

Komisjon esitas 19. jaanuaril 2016 direktiivi ettepaneku olemasoleva Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS)¹ täiustamiseks seoses kolmandate riikide kodanikega (dok 5438/16 + ADD 1 + ADD 2). Ettepaneku läbivaatamise käigus teatasid liikmesriigid, et toetavad tugevalt kolmandate riikide kodanikke hõlmava kesksüsteemi loomist ELi tasandil. Direktiivi eelnõu üle peetavad läbirääkimised katkestati, kui liikmesriigid esitasid justiits- ja siseküsimuste nõukogu 9. juuni 2016. aasta istungil komisjonile taotluse hinnata õigusraamistikku ja esitada ettepanek süüdimõistetud kolmandate riikide kodanike keskse andmebaasi loomiseks.

¹ Loodud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsuse 2009/315/JSK alusel, mis käsitleb karistusregistrite andmete vahetamise liikmesriikidevahelist korraldust ja andmete sisu (ELT L 93, 7.4.2009, lk 23).

Komisjon esitas keskse andmebaasi loomist käsitleva määruse ettepaneku 28. juunil 2017 (dok 10940/17 + ADD 1). Seejärel esitas eesistujariik määrusega kaasneva direktiivi muudetud teksti (dok 11568/17 + ADD 1). Määruses tuleks reguleerida kõiki keskse andmebaasiga seotud küsimusi, direktiiv aga täiendaks olemasolevat raamotsust ECRISe toimimisega seotud üldise iseloomuga küsimuste osas.

Kriminaalkoostöö tööühm (COPEN) analüüsis neid ettepanekuid oma 9. juuli, 10.–11. septembri, 25.–26. septembri ja 9.–10. oktoobri 2017. aasta koosolekutel. Mõnda küsimust arutati ka CATSi 22. septembri koosolekul. Arutelud neis ettevalmistavates organites on toimunud konstruktiivses õhkkonnas ning mitme punkti osas on tehtud märkimisväärseid edusamme. Ehkki mitu artiklit võib praeguses etapis pidada tulevase üldise lähenemisviisi jaoks kokkulepituks, ilmnes arutelude käigus, et teatavates küsimustes on vaja nõukogu suuniseid.

Sellega seoses tuleb märkida, et viimasel ajal mitmes liikmesriigis toimunud terrorirünnakud on näidanud, kui oluline on teabevahetus ja kui vajalik on, et õiguskaitseasutustel oleks kättesaadav kogu asjakohane teave. Teave süüdimõistvate kohtuotsuste kohta on kahtlemata vajalik teave, et kontrollida kuritegude (väidetavate) toimepanijate tausta ja võimalikke sidemeid terroristliku tegevusega. Seetõttu on ülioluline tagada ECRISe tõhus toimimine ja käsitleda selle süsteemi kõiki võimalikke puudusi.

Nende kaalutluste põhjal palub eesistujariik ministritel arutleda allpool esitatud kahel teemal, mis on tulevase kesksüsteemi tõhususe tagamiseks kõige olulisemad.

II. NÕUKOGULE ARUTAMISEKS ESITATUD TEEMAD

Küsimus A. Kas hõlmata ELi kodanikud, kellel on veel mõni kodakondsus?

Kavandatava määrusega nähakse liikmesriikidele ette kohustus sisestada kesksüsteemi teave kõigi kolmandate riikide kodanike kohta, kes on kuriteos süüdi mõistetud. Kavandatava määruse kohaselt hõlmaks kolmanda riigi kodaniku mõiste ka kolmandate riikide kodanikke, kellel on ka ühe ELi liikmesriigi kodakondsus.

Süsteemi tõhusus sõltub sellesse sisestatavate andmete hulgast. ECRIS-TCN-süsteemi loomise eesmärk on kõrvaldada lüngad olemasolevas süsteemis, mis praegu hõlmab ainult ELi kodanikke. On ilmne, et juhul kui kesksüsteemi ei sisestata selliste süüdi mõistetud isikute isikuandmeid, kellel on nii ELi liikmesriigi kui ka kolmanda riigi kodakondsus, on neil isikutel võimalik vältida varasemate süüdimõistvate kohtuotsuste ilmsikstulemist, kasutades lihtsalt ühes liikmesriigis oma kolmanda riigi passi ja teises liikmesriigis oma ELi passi. Sellisel juhul oleks isik kahe erineva liikmesriigi karistusregistris, ilma et need liikmesriigid sellest teadlikud oleksid.

Samasugune probleem võib tekkida ka isikute puhul, kellel on kahe või enama ELi liikmesriigi kodakondsus, kuna ka sel juhul on võimalik, et süüdimõistva kohtuotsuse teinud liikmesriik ei tea, et isikul on ka teise ELi liikmesriigi kodakondsus. Kui puudub võimalus seda kesksest andmebaasist kontrollida, on võimatu kindlaks teha, milliste teiste liikmesriikide karistusregistris võib olla teavet selle isiku kohta. Juhul kui liikmesriigid on isiku ELi topeltkodakondsusest teadlikud, on nad aga juba praeguse ECRISe raamotsuse kohaselt kohustatud teavitama mõlemat kodakondsusjärgset liikmesriiki.

Kas te leiate, et kesksüsteemis peaksid olema järgmisesse kahte kategooriatesse kuuluvate isikute isikuandmed:

- a) teave süüdi mõistetud isikute kohta, kellel on kaks või enam kodakondsust, millest vähemalt üks on kolmanda riigi kodakondsus; ning***
- b) teave süüdi mõistetud isikute kohta, kellel ei ole kolmanda riigi kodakondsust, kuid on rohkem kui ühe ELi liikmesriigi kodakondsus?***

Küsimus B. Milliste kuriteokategooriate puhul tuleb ECRIS-TCN-süsteemi sisestada sõrmejäljed?

Kavandatava määrusega nähakse liikmesriikidele ette kohustus sisestada ECRIS-TCN-süsteemi lisaks tähtnumbrilistele isikuandmetele ka süüdimõistetud kolmandate riikide kodanike sõrmejäljed. See põhineb asjaolul, et sõrmejäljed on sageli ainus vahend, mille abil süüdimõistetud kolmanda riigi kodanik kindlalt ja tõhusalt tuvastada. Seda põhjustab ka ELis ringluses olevate ebausaldusväärsete isikut tõendavate dokumentide kasvav arv ja asjaolu, et kurjategijad kasutatavad mitut identiteeti.

Nõukogu kinnitas 2016. aasta juunis vajadust luua keskne ECRISe süsteem nii tähtnumbriliste isikuandmete kui ka sõrmejälgede säilitamiseks (dok 9798/16). Sõrmejälgede kasutamine on ECRIS-TCN-süsteemis tingimata vajalik süsteemi toimimise tagamiseks. Mõned liikmesriigid on siiski väljendanud erinevaid seisukohti selle kohta, milline on sõrmejälgede kesksüsteemi salvestamise kohustuse kohaldamisala. Sõrmejälgede võtmist ja talletamist reguleerivad tingimused ja õigusnormid varieeruvad liikmesriigiti märkimisväärselt.

Senised arutelud on näidanud, et mitu liikmesriiki eelistab kõigi mis tahes kuriteos süüdi mõistetud isikute sõrmejälgede lisamist. Kuna aga kuritegude määratlused varieeruvad liikmesriigiti märkimisväärselt, tuleks sellise lähenemise puhul sõrmejäljed võtta ja süsteemi sisestada ka kergemate süütegude korral, mis võib olla ebaproportsionaalne.

Mitu liikmesriiki eelistab lahendust, et sõrmejäljed sisestatakse süsteemi ainult juhul, kui sõrmejälgede võtmine on nende siseriiklike õigusaktidega ette nähtud. Sellise variandi korral sisestatakse kesksüsteemi suhteliselt vähe sõrmejälgi või ei tehtaks seda üldse, mis takistaks tõsiselt süsteemi tõhusat toimimist. Sellise lähenemise tulemusel võib suurenda ebatäpsete või valeandmete sisestamine süsteemi, mis õõnestab seega keskse ECRIS-TCN-süsteemi loomise kogu eesmärki.

Eesistujariik leiab, et vaja on leida nende kahe eelistuse vahele jääv kompromisslahendus. Varasemad arutelud on näidanud, et üks võimalus oleks leppida kokku kuriteokategooriad, mille puhul sõrmejälgede võtmine ja talletamine kesksüsteemis oleks kohustuslik. Nende kategooriate aluseks võiks võtta raskete kuritegude loetelu, nagu need on määratletud teistes liidu õigusaktides (nt Euroopa vahistamismäärust käsitlevas raamotsuses), või määratleda neid tegelikult mõistetud kriminaalkaristuse alusel. Kuritegude loetelu puhul on probleemiks asjaolu, et selline loetelu hõlmaks siiski nii raskeid kui ka vähem raskeid kuritegusid, seda probleemi oleks aga võimalik vältida, kui määratleda sõrmejälgede võtmise ja talletamise kohustus tegelikult mõistetud karistuse (nt vabadusekaotus) alusel. Vabadusekaotus, nii reaalne kui ka tingimisi, viitaks sellele, et liikmesriigi kohus on pidanud asjaomast kuritegu piisavalt raskeks. Mitu liikmesriiki on samuti märkinud, et oleks ebaproportsionaalne lisada süsteemi mittetahtlike kuritegude toimepanijate sõrmejäljed.

Eelnevat silmas pidades leiab eesistujariik, et tuleks kokku leppida kriteeriumid selliste kuritegude määratlemiseks, mille puhul vähemalt tuleks ECRIS-TCN-süsteemi sisestada sõrmejäljed lisaks neile sõrmejälgedele, mida võetakse siseriikliku õiguse kohaselt.

Eesistujariik on seisukohal, et oleks asjakohane näha ette, et ECRIS-TCN-süsteemi tuleks sisestada sõrmejäljed vähemalt juhul, kui asjaomasele isikule on mõistetud vabadusekaotus tahtlikult toime pandud kuriteo eest.

Nõukogul palutakse selline seisukoht kinnitada.

Lisaks palutakse nõukogul märkida, kas selles kontekstis peaks mõiste „vabadusekaotus“ hõlmama tingimisi karistusi või mitte.

III. KOKKUVÕTE

Nõukogul palutakse kaaluda eespool esitatud küsimusi, et anda suuniseid edasiseks tööks tehnilisel tasandil.